

Esimese eestikeelse Piibli mõju eestlusele ja eesti kirjakeelele

Autor: Kristo Toots

Juhendaja: Helmi Kelle

2017

Uurimistöö eesmärk

Välja selgitada, milline on olnud Piibli ja eriti Piibel 1739 mõju eestlaste:

- eneseteadvusele,
- mõttemaailmale,
- kultuurile,
- kirjakeelele.

Uurimistöö metoodika

Kvalitatiivne analüüs ja selleks kasutati intervjuud kui andmekogumise meetodi.

Intervjueeritavad:

- K. Ross – EKI vanemteadur, tõlkija
- V. Salo – teoloog, ajaloolane, kirjastaja
- Jaan Bärenson – Eesti Piibliseltsi peasekretär, ajaloolane

1. ESIMESE EESTIKEELSE PIIBLI MÕJU EESTI KIRJAKEELELE

- Määras eestlastele ühise kirjakeele
- Kujundas välja eesti kirjakeele
- Tõi eesti keele kultuurkeelte hulka
- Rikastas uute mõistete ja fraseologismidega

Rikastas uute mõistete ja fraseologismidega

- 320 vanasõnatüüpi
- Kalevipoja-sentents: „Ülemaks kui hõbevara, kallimaks kui kullakoormad tuleb tarkus tunnistada“
- Hüüdja hääl kõrbes; Kolgata tee; maa sool; mantlipärija
- „Kellegi silmi avama“; „Kellelegi silma heitma“; „Kellegi silmis hea/ilus olema“
- „Aitüma“, „Aitäh“

2. ESIMESE EESTIKEELSE PIIBLI MÕJU EESTLUSELE

- Algatas emakeelse koolihariduse
- Tagas rahvuse püsijäämise
- Algatas pärisorjusest vabanemise
- Tegi võimalikuks rahvuskirjanduse sünni
- Kodanikuühiskonna teke

Algatas emakeelse koolihariduse

- Oluline osa Karl XI poliitikast
- 1686 - Uus Testament ja talurahvakooli algus
- 1688 - 49 talurahvakooli, 1100 õpilast

Kodanikuühiskonna teke

- 1730 – esimene vennastekogudus
- 1740 – 10000-12000 eestlast vennastekoguduses
- Usulis-sotsiaalse eneseteadvuse ärkamine
- 18-19 saj eestlased asutasid ja juhtisid vennastekogudusi
- Organiseerimisvõimekus, laulukoorid, orkestrid
- 1869 – esimene (vaimulik) laulupidu

Esimene eestikeelne Piibel 1739

- 6015 eks
- 1400 lk
- 2-värviline
- Piibel 1739 esileht:

Jaan Bärenson – Eesti Piibliseltsi peasekretär ja ajaloolane

Kasutatud allikaid oli 22, olulisimad neist:

- Kristiina Ross „Piibli Ramat 1739“ (2009)
- Kristiina Ross „Eesti keele piiblipilk₂“ (2016)
- Martin Ehala „Eesti kirjakeel“ (1998)
- Seppo Zetterberg „Eesti ajalugu“ (2009)
- Toomas Paul „Eesti piiblitõlke ajalugu“ (1999)
- Toomas Paul „Piibli mõju eesti fraseoloogiale“ (2010)
- Cornelius Hasselblatt „Eesti kirjanduse ajalugu“ (2016)
- Rein Veidemann „Eesti kultuuri täheatlas*: Piibel“ (2016)

Täna tähelepanu eest!